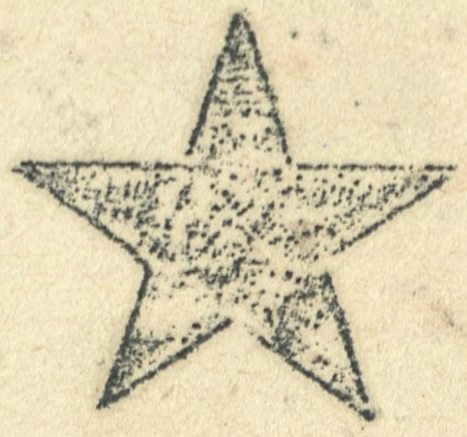
KLIC SKRAJNIH MEJA

GLASILO

BRIŠKO-BENEŠKEGA ODREDA

KLIC S KRAJNIH MEJA

1944

JUNIJ - JULIJ

LETO I. ŠT. 6-7

IZDAJA PROPAGANDNI ODSEK

BRIŠKO - BENEŠKEGA ODREDA

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA
LJUBLJANA

Nekaj besed v uvod

Pričujoca številka izhaja v znamenju vse širšega splošnega napada na sovražnika. Na poginjajočega sovražnika se vsipa vsak dan podesetorjen uničujoč ogenj vseh svobodoljubnih naprednih narodov vsega sveta.

Junaška NOV bije skupno z velikimi zavezniki Anglijo, Rusijo in Ameriko odločilni zadnji boj za iztrebljenje vsega, kar je fašistično.

V teh dneh se je končalo plemenito vojaško tekmovanje v čin temeljitejšem uničevanju fašizma. Edinice NOV in POS so v zaletu mogočne ofenzive, in v tem zaletu ne je borbena aktivnost naših borcev dvignila do zavidljive višine.

In prav zato naj bo ta številka - številka naših borcev, številka onih, ki vodijo in bijejo zmagovito ofenzivo proti sovražniku.

Tone

Tine:

NAŠE TEKMOVANJE

Tekmovanje, ki je razpisano ob trideseti obletnici Osvobodilne Fronte, je najlepši primer naše odločne volje za čimprejšnjo osvoboditev zasužnjenih in teptanih narodov. To je edinstven primer v naši zgodovini, da tekmuje vojska, da doseže čim prejšnjo zmago. Cilj ji je pobiti in čim učinkovitejše sovražnika ter tako čim preje rešiti svoj narod izpod okupatorjevega škornja. Kako lepo je tekmovati. Ko veš, da boš s ten tisočero mater rešil trpljenja, prihranil ženam in otrokom grozote vojne in prepričal okupatorju, da ne bo nagel pozgati na te naše preostale domove. S tem, da smo stopili v ofenzivo, zadajamo okupatorju težke udarce, v trenutku, ko mu naši zavezniki Anglija, Amerika in Rusija razbijejo in potiskajo v Reich zadnje ostanke nekdaj nepremagljive armade. Vse edinice so se lotile tekmovanja s prav to samoiniciativnostjo in ga prenesle na vse sektorje naše borbe in dela v vojski. To tekmovanje je naso vojsko poživilo in jo vrglo iz tistega mrtvega stanja, katero je nasi vojski najbolj škodljivo. Vneslo je v naso borbo in v vse naše udejstvovanje novega elana in volje do dela. Povsod po edinicah se opaza želja vsakega posameznika, da doprinese tudi on svoj delež za večji uspeh edinice. Polet in borbenost, ki ga je vneslo v našo vojsko tekmovanje, ob njegovem koncu ne sme vpasti, temveč mora rasti in se razviti do najvišje stopnje, dokler, ne bomo pognali zadnjega okupatorja iz naše zemlje.

Namen tekmovanja buditi samoiniciativnost borcev, podoficirjev, oficirjev in politkomisarjev pri gradnji naše vojske, pri dviganju njene vojaške spo

sobnosti in borbene pripravljenosti in pri njenem no tranjem utrjevanju je doseglo popolen uspeh. Prvo in glavno merilo obvladovanja je borba, to je število uničenih sovražnikov ter zaplenjenega orožja. Ni pa to vse da je akcija le izvedena, potrebno je, da se akcija izvrši spretno in izmojdljivo. Paziti moramo, da imamo čim manj žrtev ter z najmanjšo potrošnjo municije uničimo čim več sovražnikov. Vsak čas mora vojska izkoristiti v to, da se vojaško vežba tako, da bo vsak partizan mojster v rabi orožja in vsak strateg. Nikoli pa ne smemo pozabiti na naše ranjence, katerim moramo nuditi vso pomoč. Da smo to res tudi storili in se v največji meri pobrigali za ranjene in bolnike, nam je najboljši rezultat tega tekmovanja. In intendanca? Geslo intendantov naj bo: "Partizan ne sme biti nikdar lačen"! Vemo, da to ni vedno tako enostavno. Toda v problem prehrane naj vložijo vso svojo iznajdljivost in požrtvovalnost.

Brez dela ni uspeha, brez načrta pa ni dela. Zato naj bo delo štabov, odsekov in drugih ustanov čim bolj načrtno, da bo s ten uspeh čim popolnejši.

Naša vojska je narodna vojska in zato vse uspehe, ki jih priborimo sebi, priborimo svojemu narodu.

BENEČIJA SE PREBUJA

(Razgovor s tov. Marjanom)

Tovariš Marjan, sanitetni referent BBO in še trije tovariši so v juliju napravili po Benečiji politično - propagandni pohod. Vrnili so se zadovoljni. Povabil sem tovariša Marjana na kratek razgovor. Pripoveduje sledeče:

Obšli smo skoraj vso Benečijo. Preko Trbilja, Peternela, Račuha do Device Marije na Krasu, kjer smo prenočili. Naslednjega dne je bila nedelja. Ljudstvo se je zelo zanimalo za nas in smo imeli dolge in prisrčne razgovore z njimi. Popoldne smo šli v Topolovo, kjer je bilo ravno nekakšno žegnanje. Takoj smo priredili miting; zbralo se je mnogo mladih ljudi ki so z zanimanjem sledili našim govorom in petju. Tudi v Ravnah smo se ustavili za en dan. Naslednjega dne smo prišli preko Laz, Drenkov, Trinkov, Stoblenka, Rokinja, Lombaja in Peternela v Hostne, kjer nas je doh tela noč. Prijazni ljudje so nam pripravili večerjo; potem smo se z Benečani prijetno razgovarjali in peli. Pot nas je nadalje vodila v Klodič in Leso, odtod pa preko Slevče in Topolovega na Havne. Naslednjega dne smo priredili v Topolovem miting, ki nas je zelo zbližal z Benečani. Prihodnji dan smo bili še v Krasu, zopet v Topolovem, Slevnih Brdih; kjer smo priredili miting, nakar smo se preko Zverinca in Ravn vrnili v izhodišče.

Tu sem na kratko podal zemljepisni obris našega pohoda; zanimivejši pa so vtisi, ki sem jih dobil na tej poti in pa razpoloženje današnje Benečije. Povsod, na vsej poti so nas sprejemali najprisrčneje. Benečko ljudstvo se je pokazalo že skoraj popolnoma zrelo, da stopi na pozorišče zadnjega prizora te vojne. Povsod so se zbirali okoli nas; zelo jih zanimajo zadnje vojaške novice. Mlajši so s posebnim zanimanjem poslušali, ko smo govorili o partizanskih uspehih in o zavezniških, ki nam povsod pomagajo. V vseh pa sem videl

ir šlisal o velikem sovraštvu do Nemcev. Tako pravijo:"Šli bomo reje s partizani in pleskali Nemcem vse grozodejstva".Ko smo v nedeljo priredili miting, so se zbrali vsi, tako mladina, kakor nemo in nonje". Na vseh je bilo vprašanje:Kdaj bo konec vojne? Prav hitro; smo jim odgovorili; toda treba je borbe, skupnosti; svobodo si je treba preboriti! Vsi so odobravali te besede.Razhajali so se vsi z mnenjem,da bodo Nemci kmalu pokončani ih da bo kmalu lepše.

Povsod smo opazili,da je izginila nejasnost, kdo bo zmagal; vsem je jasno, da je zmaga na strani zaveznikov in s tem na strani partizanov.Ponekod imajo še nekoliko strahu, bojijo se,da bi jih Nemci odvzeli vsa racionirana živila,če bi zvedeli, da so partizani pri njih. Toda tudi strah bo izginil. Treba jim je še bolj prikazati,kaj je svoboda in kaj jim bo prinesla svoboda. Treba je v Benečiji povečati zanimanje za politična vprašanja.Razumljivo je, da je do sedaj tega le malo; saj je beneško ljudstvo živelo večinoma v svojih visokih hribih svoje bedno in tlačeno življenje.

Precej poznam beneško ljudstvo in lahko rečem da ga ni Benečana, ki bi bil še prijatelj Nemcev.

Danes začenja beneško ljudstvo,ki je tako dolgo trpelo pod tujim bičem,posebno pod Mussolinijevim fašizmom, čutiti v sebi drugo kri. Danes pravi Benečan:Dovolj smo klapcevali,dovolj je bilo zatiranja! Preveč so nas že izkoriscali, skoraj vso kri so nam izpile pijavke fašistične!

K sklepu lahko rečem,da je položaj za nas v Benečiji zelo ugoden. Treba je le iti z voljo na tenaljito in pravilno delo.

Tone:-

POHOD

Pohod.....
Kolona dolga.
Dež rosi....
Po hribih vlačijo
se sive megle....
Po jarkih žubori
skaljena voda....

.....

K tlom sklonjeni,
ovratniki navzgor;
globoko v žepe
stisnjene so roke...
cevi vseh pušk
obrnjene so k tlom.
Mrak pada...
Kolona tiho
skozi dež se plazi;
le zdaj pa zdaj
se v šumu dežja
razloči drsanje korakov...

12 MESECA VOJAŠKIH IN POLITIČNIH DOGODKOV

Tone:

Bojišča vse Evrope so v najživahnejšem gibanju. Poglejmo na kratko najznačilnejše dogotke zadnih tednov:

FRANCIJA: Izvršila se je največja akcija v zgodovini človeštva - izkrcanje zaveznikov na evropski kontinent. 6. junija so Zavezniki z močnimi pomorskimi, kopnimi in zračnimi silami napravili udar na Evropo. Močne sile so se izkrcale v Franciji na Cherburškem polotoku ter takoj likvidirale nemški obrambni sistem. V nekaj dneh so Zavezniki zavzeli mostišča, preko katerih so in še stalno dotekajo nove zavezniške sile v moštvu in materjalu. Po porušitvi Rommelovega obrambnega bloka raztezajo Zavezniki operacije vedno na širši sektor fronte. Po padcu Normandije in Cherburškega polotoka so se pognale ameriške motorizirane kolone po Bretanskem polotoku, ki je že od sekan od ostalega telesa Francije v bližini reke Loire. Rommelova armada je vsak dan slabša iz enostavnega vzroka: ogromne izgube in še ogromnejše stevilo onih Nemcev, ki se sami predajajo. Statistika navaja 200 000 iz stroja vrženih Nemcev! Amerikanci so dosegli na Bretanskem polotoku res "ameriksko" brzino, saj so v 7 dneh napredovali za 34 km. in v zadnjih dveh dneh 240 km. Trenutno so neposredno ogrožene nemške postojanke v Sain Nasajru, Brestu, Sant Etiennu. Istočasno z zavezniki vsak dan aktivnejo

stopajo v akcije vedno številnejši francoski rodoljubi, ki s svojimi sabotažami onemogočajo redno oskrbovanje fronte. Nemci so se posluzili novega tajnega orožja"leteče bombe VI", misleč, da bodo s tem preprečili svoj pogin. Zavezniki so jim na to odgovorili s še silovitejšo zračno ofenzivo. Ozračje nad Nemčijo se neprestano trese od brnenja zavezniških letalov. Angleške 6-tonske bombe uničujejo vso nemško vojno industrijo, komunikacijsko omrežje in zaloge sintetičnih goriv.

RUSIJA. Nekaj dni po invaziji na evropski kontinent je maršal Stalin objavil pričetak ruske poletne ofenzive. Zmagovite ruske divizije so v naskoku predrle nemške linije in se pognale za panično bežečimi nemškimi hordami. Dnevno se oglašajo iz Moskve topovske salve, ki vedno znova naznanjajo svetu nove zmage Rdeče Armade. Po zavzetju nemških postojank v Narvi, Pskovu, Dvinsku, Savliju, Kovnu, Gradnem, Bikalistoku, Brest Litovsku, Jaroslavu, Lvovu, Peremislu in Stanislavovu, se trenutno vrši glavni pritisk Rdeče Armade na treh sektorjih fronte:V Baltiku je nemška armada razpolovljena tor je od nje dezertiral njen poveljnik Lindermann. Nadalje prodirajo Rusi iz vse smer proti Prusiji, in to v smeri Königsberga in zapadno od Grodna.Varšavo je RA že obšla in se vrsijo zanjo pouličnе borbe, v katerih zelo junaško sodelujejo številni poljski rodoljubi. Rdeča Armada se že stalno vali preko Visle ter se bliža neposredno Hitlerjevemu brlogu. Tretji sunek RA pa je naprjen proti Krakovu, ki bo že danes ali jutri pozorišče borb.Nadalje je usmerjeno napredovanje preko karpatov proti Češkoslovaški. Število nemških izgub gre v stotisoče;nekatere nemške vojske je iz pod vsake kritike;kar dokazujejo številni ujetniki, med katerimi je 27 generalov.

ITALIJA. Zavezniki so pognali Nemce v beg preko"Gu

stav" in "Hitler" linija. V ten ofenzivnem poletu so zavzeli Rim, Ankono, Livorno, Arezzo, Piso in Firenco ter se borbe razvijajo neposredno na zadnji liniji pred Padsko nižino- "Godsko " linijo. Silen vzlet je zaznamovati v delovanju italjanskih rodoljubov, ki iz dneva v dan vse aktivneje stopajo v borbo proti nacistienemu osvajaču. Zavezniška aviacija izvaja stalne napade na nemški vojni aparat v severni Italiji.

JUGOSLAVIJA. NOV in POS so v ofenzivnem poletu. Nemci so skušali s svojo 7. ofenzivo prodreti na osvobojeno ozemlje, toda NOV jih je odbila ter sama prešla v ofenzivo. Ofenzivnost NOV je usmerjena predvsem na uničevanje vsega komunikacijskega omrežja, ki služi nemcem. Dnevno ima okupator s svojimi četniškimi in domobranskimi klapci velike izgube v moštvu in materjalu. V vseh vrstah sovražnika se opaža velika zbeganost in demoralizacija, karkoterjujejo redne dnevne številke dezercije. Pri steviniih operacijah NOV vedno bolj sodeluje zavezniško letalstvo ,ter je bilo v ta namen ustanovljeno posebno glavno poveljstvo za aviacijo, ki operira na Balkanu.

POLITIČNI DOGODKI

S p o r a z u m. 11. julija je RSJ objavil sporazum med jugoslovanško kraljevo vlado in NKOJ-em. Sporazum sta podpisala dr. Šubašič in maršal Tito. S tem sporazumom so dokončno izpodbita tla vsem tistim izdajalskim elementom, ki so varali in lagali, da se borijo za kralja. V sporazumu so pozvani vsi narodi Jugoslavije, da se združijo v NOV v enotno fronto. Sporazum priznava vse demokratične pridobitve narodov Jugoslavije v triletni borbi ter obsoja vse izdajalce, ki tajno ali javno sodelujejo s sovražnikom.

I t a l i j a: v Italiji je sestavljena nova italjanska vlada na najširši demokratični osnovi. Predse

duje ji Bonomo.
F r a n c i j a : V Franciji je na novoosvobojenem ozemlju postavljen in priznan kot začasna vlada Francoski narodni komitet.
N e m č i j a : V Nemčiji je bil izvršen udar proti Hitlerju ter proti nacističnemu vodstvu sploh. Vodje in organizatorji tega upora so bili predvsem starejši generali, ki so prišli do prepričanja, da je Nemčija tik pred zlomom. Istočasno je bil izvršen atentat na Hitlerja, ki pa se mu posrečil. SS in Gestapo sta s krvavim terorjem navidez pomirila protinacistično gibanje, vendar vre povsod dalje, kar dokazujejo množične aretacije in nadaljni Himmlerjev teror. V zadnjih dneh je bilo vrženih z odločilnih vojaških mest več vplivnih osebosti.
T u r č i j a : je prekinila diplomatske odnošaje z Nemčijo. Nemški poslanek v Turčiji Von Papen, konzulati in del nemške kolonije so zbežali v Nemčijo, dočim se je del nemške manjšine izrazil, da gre raje v internacijo, kot da se vrne v Nemčijo. Nemčija je pozvala Rumunijo, Madžarsko in Bolgarijo, da prekinijo odnošaje z Turčijo, čemur pa so se vse soglasno uprle. Bolgarska vlada je celo izjavila, da v slučaju konflikta med Turčijo in Nemčijo ne bo dopustila nemškim četam prehoda preko svojega ozemlja!
F i n s k a : Na Finskem je zamenjana vlada z Maršalom Mannerheimom na čelu je pripravljena na nova pogajanja s Sovjetsko Zvezo.
Na P r i m o r s k e m so se vršile volitve v narodne osvobodilne odbore. Ljudstvo je

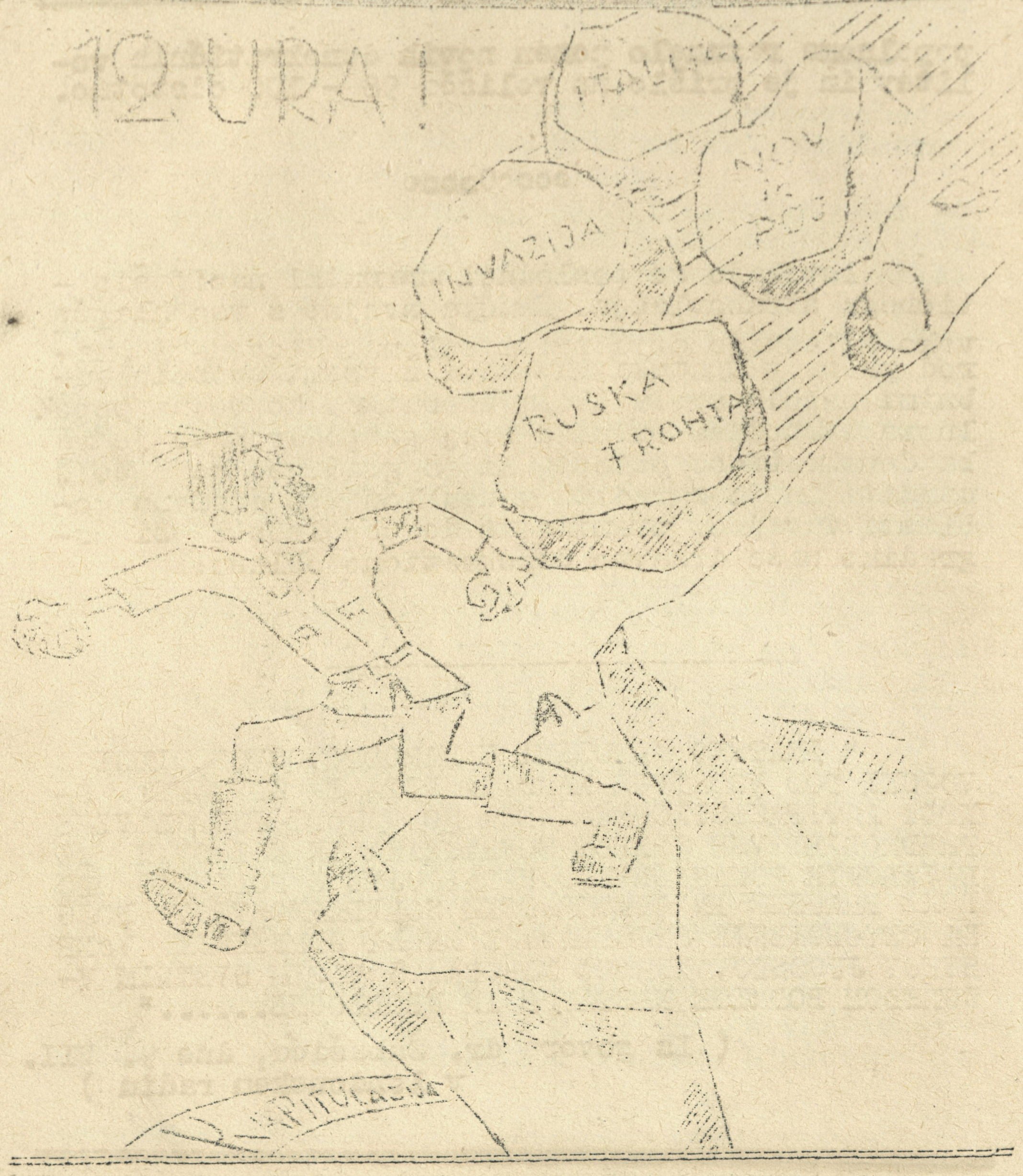
popolnoma razumelo pomen novih demokratičnih volitev in je prišlo na volišča 98 - 100 odstotno.

ooooOoooo

Iztekajo se poslednji trenutki nacifašističnega strahovladja. Nemška svojat z vso hlapčevsko golaznijo drvi proti polomu. Slovenski narod pa se v bratski povezavi z vsemi svobodoljubnimi narodi sveta bliža trenutku, ko bo na popolnoma svobodnem ozemlju svoj gospodar. Zato je treba demokratično oblast, ki jo gradimo, še bolj utrditi in jo zgraditi v neuklonjivo državno oblast. Čuvajmo, branimo in do popolnosti si izgradimo našo državno demokratično oblast!

" BRATSKO ZDRUŽENI V NARODNO OSVOBODILNI VOJSKI POD VODSTVOM MARŠALA TITA IN ZDRUŽENI OKOLI ANTIFAŠISTIČNEGA VEČA SO NARODI JUGOSLAVIJE PREBRODILI VSE ZASEDE SOVRAŽNIKA IN NJIGOVIH IZDAJALSKIH POMAGAČEV.....NADALJUJTE S POLITIKO GLOBOKE BRATSKE IN DEMOKRATSKE SOLIDARNOSTI V BOJU ZA OSVOBOJENJE JUGOSLAVIJE IN ZA ZDRUŽENJE VSEH SINOV JUGOSLOVANSKEGA NARODA. Z VAŠIM SVETLIM VZGLEDOM BODRITE NESTALNE IN NEODLOČNE....."

(Iz govora dr. Šubašića, dne 9. VII.
v londonskem radiu)

12 URA!
RUSKA
FRONTA
CAPITULACIJA

Statističen pregled vojaških akcij - BBO od 27.V. do 4.VIII.44.

Edinice Briško Beneškega odreda so v tem razdobju izvršile 73 večjih in majših akcij. Uspeh akcij je naslednji:

mrtvih sovražnikov	.....	549
ranjenih "	.....	291
ujetih "	.....	133
skupaj	.....	973 sovražnikov vrženih iz stroja.

Uničeno in poškodovano:

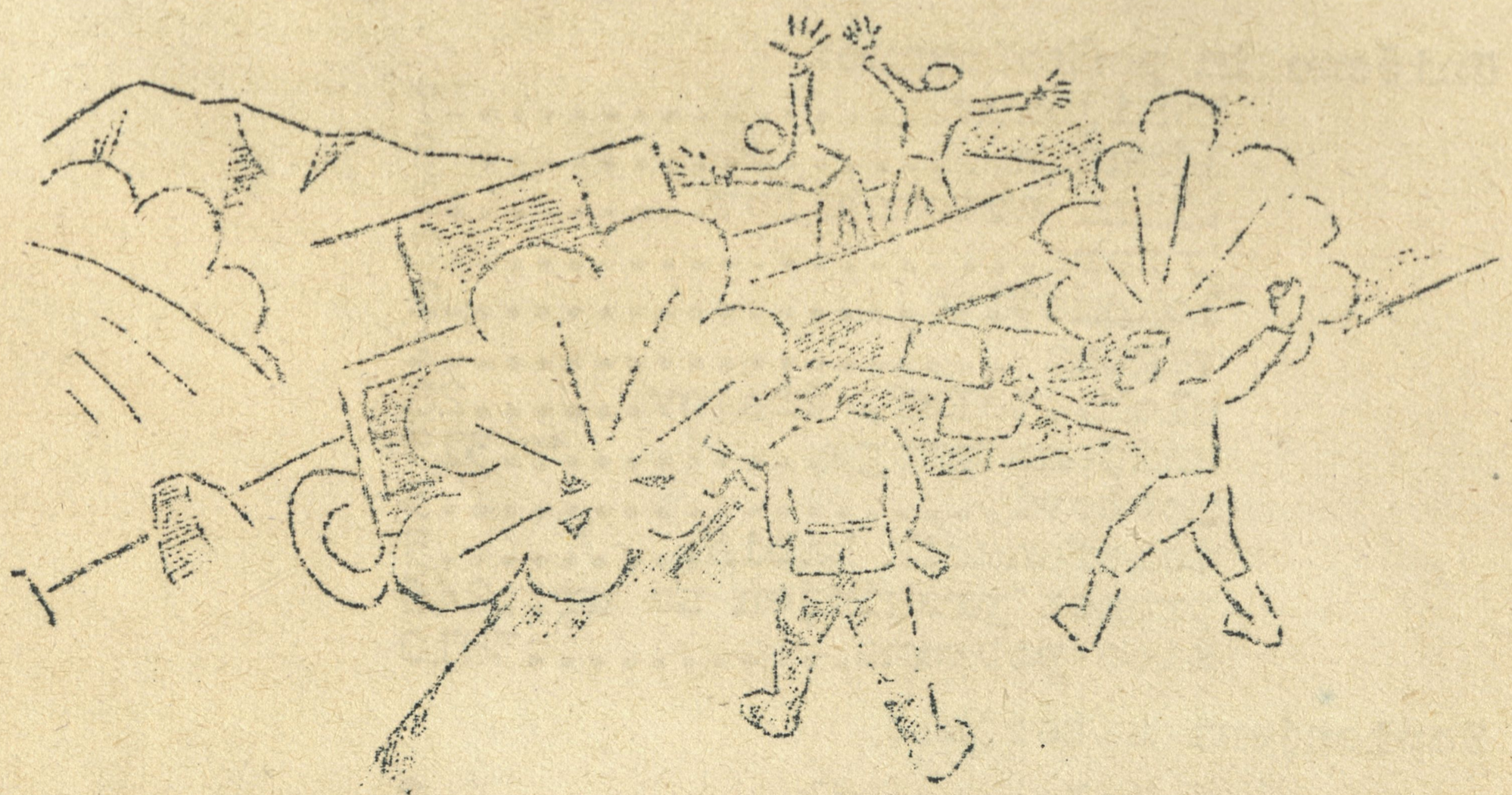
kamijonov	27
limuzin	6
blind avtomobilov	2
kasarn	2
lokomotiva	1
vagona	2
elek., telef. drogov	28
uničene proge	m. 313
mostovi	3
telefonskih kabin	5
promet prekinjen za ur.	246
žice pobrane	3810

Zaplenjeni materjal:

bacačev težkih	2
bacačev lahkih	6
mitraljezi lahki	13
mitraljezi težki	7
brzostrelke	8
pištole	24
puške	118

bomb.....2500
municija.....1 voz
motorna kolesa.....3
radio aparati.....3
hrane.....a 10
kolesa.....5
pisalni stroji.....5
konji.....5

Razen tega večja količina vojaških odej, vojaške opreme, plaščev in žganja.

PARTIZAN!
RUŠI UNIČUJ SOVRAŽNIKA
VEDNO IN POVSOD!

In še nekaj številk...

(Zanimivosti iz našega teknovanja)

Naši bataljoni, naše čete, vodi, borci in borke tekmujejo!
Tekmujejo naši mitraljezci in ostrostrelci!
Tekmujejo naše zasede in naši kurirji!
Tekmujejo naši politkomisarji in propagandisti!
In vse za čim prejšnje uničenje na smrtni postelji ležečega nacifašizma s svojimi bednimi hlapčiči.
Evo nekaj zanimivosti iz našega teknovanja:

Ali že veste, da je mitraljezec tezke Brede tovariš Slovenko z 99 metki ubil 57 Nemcev in ranil okoli 40!

..., da je v dveh dneh težko mitraljezki vod I. bat. ubil okoli 200 sovražnikov in ranil ravno toliko, ter uničil oziroma poškodoval 12 kamionov, 2 limozine ter 1 avtoblindo.

..., da je BBO v 10 dneh likvidiral 3 sovražnikove postojanke.

..., da so edinice BBO izvršile 6 propagandnih pohodov po Benečiji.

..., da je najhitreje raztavil in šestavil mitraljez tov. iz I. bat. in to v 45 sekundah.

..., da je BBO v času teknovanja izvršil 87 akcij.

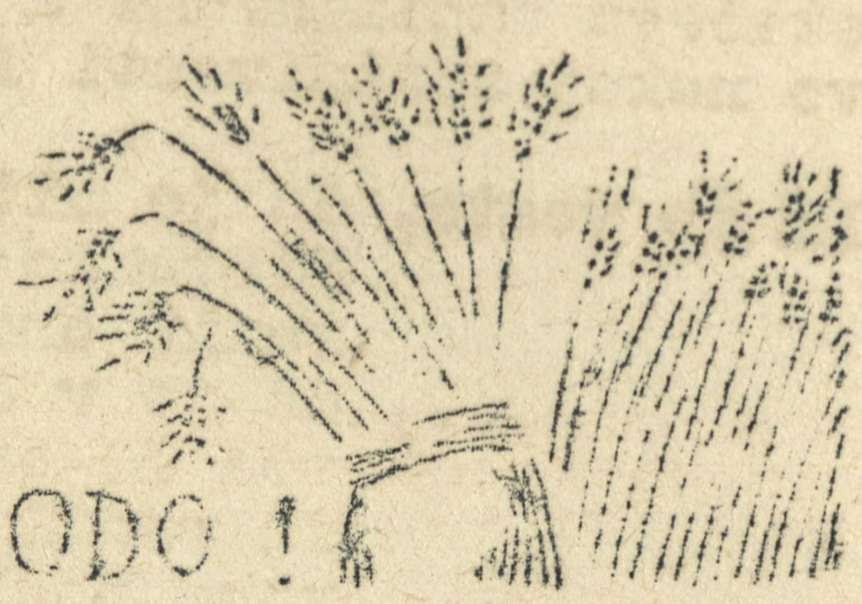
..., da je poslal I. bat. v enem mesecu teknovanja 323 patrol;

..., da je obveščevalni center razkrinkal belogardistično mrežo.

... da so edinice BBO v času tekmovanja vrgle iz stroja 1429 sovražnikov.
... da je največ pesmi napisal propagandist II. bat. tov. Brdavs.
... da je izdelala tehnika BBO v času tekmovanja 64.000 letakov.
... da su priredile edinice BBO v času tekmovanja 33 mitingov.
... da je štab BBO izdal v enem dnevu 66 dopisov.

ooooOooooo

Tone:

NAŠE ŽITO ZA NAŠO SVOBODO!

Čas žetve je tu. Žito je pognalo klasje in klasi rumenijo in se bliščijo v poletnem soncu. Vsak čas bodo zapeli srpi, da požanejo klasovje, ki bo naš vsakdanji kruh.

A glej! Tam prežijo izbuljene in sestradane oči okupatorja, morilcev in požigalcev. Lačni so naši sovražniki, zanj je žito prav toliko, kot topovi, granate, tanki in letala. Brez žita mu bo padla puška iz rok. Zato niti zrna žita okupatorju. Začitimo našo žetev!

Vsako zrno našega žita, ki ga dobi okupator, podaljša vojno. Mi pa hočemo čim prej dokončno pobiti sovražnika, zato ne bomo mučitelju našega naroda dopustili niti grižljaja našega žita!

'Naša zemlja je prepojena z znojem in krvjo naših junakov, zato ta naša zemlja ne sme roditi niti zrna roparjem in morilcem!'

Naše geslo bodi:
ŽETEV BREZ NEMCEV!
NAŠE ŽITO ZA NAŠO SVOBODO!

Tone:

TEREN IN VOJSKA

Na sektorju, kjer operirajo edinice Briško-Beneškega Odreda, se je poneko posrečilo ustvariti najsijajnejše odnose med civilnim prebivalstvom in vojsko. Nekatere edinice so s previlnim političnim in propagandnim delom ustvarile take simpatije na terenu, da so povsod najsijajneje sprejete. To velja predvsem za cono Brda. Posebno, kar je pridnih in delavnih tovarešic, ki na svoje prireditve redno povabljajo naše tovariše. Naši kulturniki najtesneje sodelujejo s terenom, študirajo kupno s tovarišicami razne igre, ter potem v najožjem sodelovanju prirejajo mitinge. Če človek samo prisostvuje enemu izmed številnih mitingov, ki se vršijo iz dneva v dan, pa se lahko prepriča, kakšni so odnosi med vojsko in civilnim prebivalstvom. Vesela partizanska pesem doni ob takih prilikih in ustvarja prijetno vzdušje, ki daje človeku neverjetno notranje moči in elana za nadaljno delo. Kadar so partizani v vasi, tedaj je vas kakor prerojena, pa ne samo po našem mnenju ;tako pravijo vsi vaščani.Kot da bi prinesli v vas novo življenje; radi se ob večerih zbirajo okoli naših gruč in z nami prepevajo. Njih oči se razjasnujejo in njih besede so iz dneva v dan vedrej-

še. Iz njih izginja nezaupanje v bodočnost, v njih se poraja iz dneva v dan vedno večja vera v našo stvar in v zmagoviti vspeh naše borbe. Partizana sprejmeš v hišo kakršnekoli brške vasi kot svojega sina; takoj je pred teboj lonček "brlca" in na tebe se vsuje kopica vprašanj. Razgovor teče o domačih stvareh; nujno pa je, da potem preide na politiko, na fronte, domače in tuje. Včasih povprašujejo o tem in onem, in radi poslušajo, če jim stvar razjasniš. Njihov srd in smrtno sovraštvo do izdajalcev je strašno. Skupno z nami se veselé naših uspehov, skupno z nami se žalostijo ob naših žrtvah.

Greš po cesti, pa ti prihaja nasproti briška mamica; že od daleč se ti smehlja. Prijažno jo pozdraviš in je srečna, zelo srečna zato. V roki ima košaro sadja, brž odgrne prt in ti ponuja; moraš vzeti, sicer se ji zameriš. Vzameš hruško ali breskev, vmes pa se razgovarjaš o letini, o njenih domačih težavah; potolažiš jo, da bo kmalu vse dobro in ona je vesela. Vabi te, da prideš še kdaj mimo in se zglasiš. Seveda, seveda, ji zagotavljaš; ko si ločiš od nje, ti podaja svojo delavno roko.

Tam v brajdi se moti z delom starejši možiček, zopet se moraš ustaviti. Možakar začne kar s politiko; zanimajo ga volitve; veseli ga, da bo lahko volil svobodno kot nikoli še. V travi ima za vsak slučaj steklenico vina; že ti nalivá kozarec in ti napiva. Zvrneš ga na njegovo zdravlje. Z gorečim pogledom ti pripoveduje, kako so oni dan strahovito partizani namikastili švabe in njihove hlapce. "Saj za švabe nič ne rečem; oni so z nami v vojni in smo si s temi nemškimi fašisti v

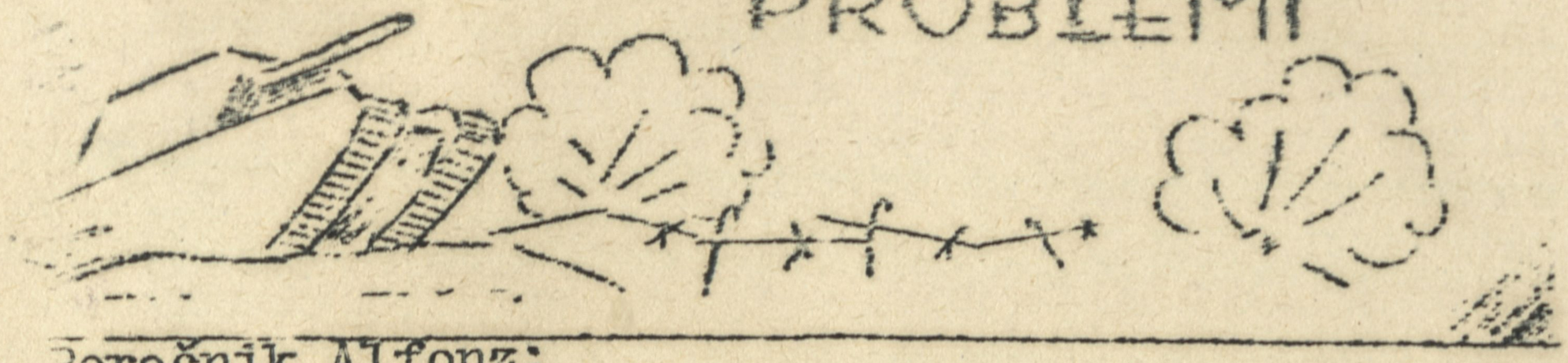
sovraštvu na življenje in smrt; ampak ti prokleti švabobranci, izdajalci, ki ližejo peté Hitlerju in ki se tako gnjusno lažejo, da se borijo za slovenski narod". Pomiřim ga, češ, saj jih bo kmalu vsesnel vrag, švabe in švabobrance in vse ki so z njim! Sicer pa to že on sam prav dobro ve.

In greš zopet naprej, pa dohitiš na poti prijetno brisko deklico v lahnem rožnatem krilu; ne moreš si kaj, da ne bi nekoliko zaustavil korak in šel nekoliko z njo vstric. Pripoveduje ti o pripravih, ki jih imajo za miting, ki bo že to nedeljo; nekoliko je v skrbeh, ker je že potek danes. "Pa tudi vi morate priti, drugače bomo hude". Obljubiš ji, se razume, potem pa se ločiš in pohitiš na levo po ozki stezi proti logorju.

Cela kopica je primerov, ki prikazujejo, kako nam hočejo ob vsaki priliki pomagati. Oni dan je prišla nenadoma starejša ženica k nam, skoraj nalce prestrašena nam je s skrivnostnim glasom pripovedovala, da je tam pri nji nek čudno sumljiv človek; nikoli ga še ni videla, in v civilu je, pa tako tuje govori; gotovo je "špija". Kar brž, da moramo iti in ga prijeti, sicer nam še uide in nam kakšno nagodo. V tistem trenutku pa je prišla še "špijā". Nasmejali smo se, bil je naš novi obveščevalec. Mamica se je sprva ustrašila, potem pa se je tudi ona nasmehnila. Zahvalili smo se ji za njeno pozornost. To je eden izmed številnih primerov, kako nam pomaga vsaka dobrodušna mamica, vsak otrok, vsak, prav vsak...

In prav to nam je tudi ena izmed garancij za pravinost naše borbe in naš končni uspeh.

VOJAŠKI PROBLEMI

Poročnik Alfonz:

OSTROSTRELCI

(Šmajparji)

Dobro izvežbani ostrostrelci predstavljajo v partizanskih edinicah eno najvažnejših skupin. Pri partizanskem načinu vojskovanja igrajo ostrostrelci zelo važno vlogo pri uničevanju sovražnika. V Rusiji so se ostrostrelci razvili v odlične in upoštevane borce. Najhrabrejši izmed njih je bil naslov narodnega heroja.

Za te skupine je treba izbrati najpogumnejše, bistre in požrtvovalne partizane. Najbolj pridejo v poštev divji lovci (raubsici), poklicni lovci, lovski čuvaji in gozdarji. To predvsem zato, ker so ti dobri strelci in vajeni zasledovati divjačino; tako bodo lahko zasledovali lahko sovražnika in ga pihnili, kjer bo on najmanj pričakoval.

Ostrostrelka skupina mora šteti najmanj 3 tovariše; dva sta na položaju, tretji pa je na dominantni točki na izvidnici. Naloga tega je, da oba tovariša o vsem obvešča, kdaj in kaj naj napadeta in kdaj naj se umakneta.

Njih oprema bodi lahka, brez nepotrebnih oblir, nahrbtnika in raznih torbic. Zadostuje šotor-

ske krilo za kamufliranje na položaju; njih obleko naj je po možnosti varovalne barve. Imeti morajo gumijaste čevlje ali copate, ščitnik(havba) za senčenje obraza ,in daljnogled.

Oboroženi morajo biti z najboljšimi puškami polavtomatske, Mavser z daljnogledom, navadne Mavzer, v pomankanju teh tudi najdaljše italjanske puške. Nikoli pa ne brzostrelke!

Njihova naloga je izvrševati samostojne akcije ob prometnih žilah, čakati v bližini postojank v zasedi na premikajoče se kolone ter vzeti vedno za cilj sovražnega oficirja ali mitraljezca;nadalje, čakati ob postojankah stražarja. Ostrostrelec se mora neopaženo prebližati položaju, iz katerega bo gotovo ubil sovražnika; mora se spretno zakonspirirati, tako, da njegov strel ne bo izdal njegov položaj;vsak strel pa mora biti smrtonosem.

Ostrostrelci se morajo izvežbati v plazenju in približevanju;tako, da se neopazno in neslišno približaja sovražniku; nadalje se mora izvežbati v kamufliranju (maskiranju). Ostrostrelec se mora znati skriti v travi, v grmu, za drevesom, v skalovju, na drevesu,itd. Vedeti mora, kako se zakrije na planem z obleko, šotorskim krilom.

V streljanju mora biti ostrostrelec izvežban tako, da lahko poljubno zadene v glavo ali v srce. V nočnem streljanju uporablja zaradi boljšega ciljanja svetlečo municijo. Izvežbati se mora v spoznavanju ciljev, to je sovražnega oficirja, mitraljezca, itd. Poznati mora položaj sovra-

žnika v bunkarju, v utrjeni postojanki in v strel - skem jarku.

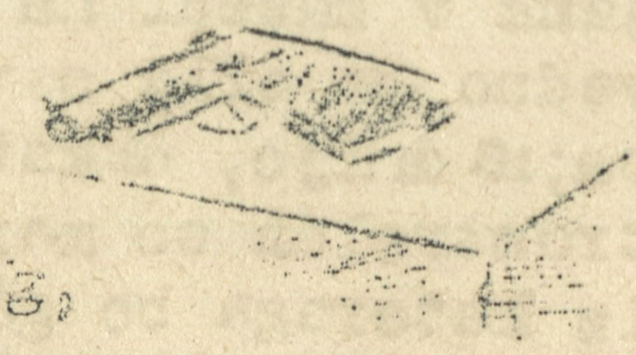
Partizan postane ostrostrelec, ko se v akciji dobro izkaže. Zato je treba ostrostrelce navdušiti za akcije, oceniti njih velik pomen v naši vojski, jih dobro izvežbati ter jim omogočiti plemenito tekmovanje? Za dosežene uspehe jih je treba nagraditi.

Kot je vsem znano, je naš Odred razpisal nagrade za tri najboljše ostrostrelce? Imena teh priobčimo v prihodnji številki, kjer bo tudi opisana njihova najboljša akcija.

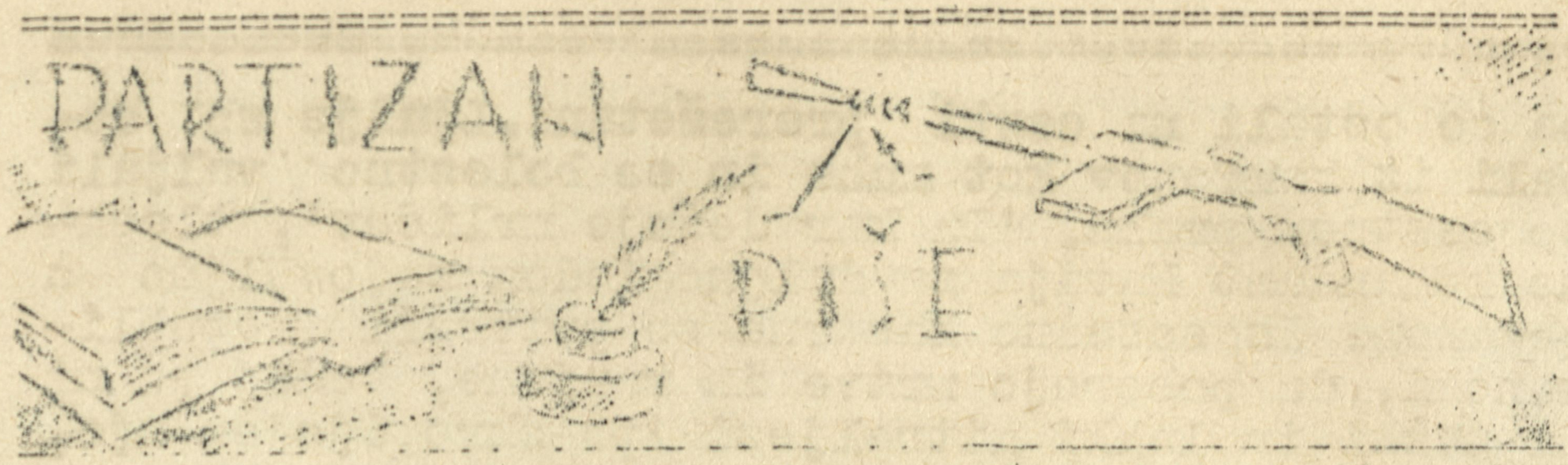
oooOooo

Milan:

IZDAJALEC

Kot plašna zver potikam se okrog,
izdal sem brata, narod svoj.
Nekaj
Ker vsem svetu stavil se v prog?
Omamil morda strupa me opoj?
Nekdaj
bil človek sem, ki znal je spoštovati
poštenje, čast, ljubezen svojih dragih.
Sedaj
postal sem izdajalev jaz prokleti,
pregnan sedaj od vseh ljudi sem pravih.
Tedaj?
Pištolo v roke! Mar se naj ubijem,
ko pa živeti je tako lepo na svetu?!
Kar naj
naprej kri svojih bratov lijem,
naj tujcu ližem pete po parketu!
Pa saj
umreti danes ali jutri je vseeno
sedaj, ko moje je življenje zavoženo...

Franci:

Na sovražne kolone v Soški dolini

"Ja, veš tovariš, mnogo ti tu ravno ne morem povedati..."

"Beži no, cele kolone ste uničili, llo mrtvih je imel sovražnik, pa praviš, da mi ne moreš mnogo povedati!"

"Stodeset jih je bilo včeraj, pa danes smo jih zopet pobili okoli sto. Ranjenih pa je bilo vsak dan vsaj toliko kot ubitih".

"Pa mi povej najprej, kako je bilo včeraj!"

"Stali smo s Fiatom in tovariš komandant je opazoval dolino z daljnogledom. Hipoma v dolini nekaj zabrenči. - 'Kamion, kamion!' vsi hkrati opozarjamo komandanta. Komandant pa odmahne z roko - 'pustitega mimo!' Kar na to luksuzna limuzina. 'Kamion je bil prazen', nam razloži komandant, 'tu v limuzini je neka oficirjev'. Za limuzino sledi 6 kamionov. 'Pali, pali!!!' se zadere komandant. Mi pa, daj po njih! Limuzino je takoj zadel zažigalni naboj in je gorela, oficirji, pa zaradi goste to če naše Brede in Fiata niso mogli ven. Kdo ve ali se je sploh posrečilo potem sovražniku, da razloči njih zoglenele ostanke. Tudi iz predzadnjega kamiona je bruhnil plamen proti nebu. Vsi ostali

pa so ostali na cesti prerešetani.Ljudje so čepali iz kamionov kot muhe in se bolestno valjali po cestnem prahu. 'Tu kar dežuje mrličev'; tleskne komandant Matija za daljnogledom zadovoljno z jezikom. Iz sosedne kasarne so privreli republikančki, da poberejo mrtve in ranjene, tedaj pa nanje težki in lahki mitraljezi 'po-škropijo'še nje, in mi z nauzercami pa si vsak uzame svojega na muho. Pravo tekmovanje je bilo med nami; kateri jih bo več! To se je razlegalo 'Mamma mia' po dolini....S Svete gore so začeli streljati na nas s topom. Iz postojanke v dolini pa so se oglasili proti nam težki mitraljezi in šarci. Mi pa le dalje nabijamo na kolono, dokler nam ne pričenja primanjkovati municija. Izgleda, da sovražnik sploh ni odkril naše zasede. Tako so trosili mitraljezi in bacači iz strelke kar na slepo proti nam.Ko je kolona likvidirana, smo se umaknili s praznimi zaboji municije, brez najmanjše žrtve...."

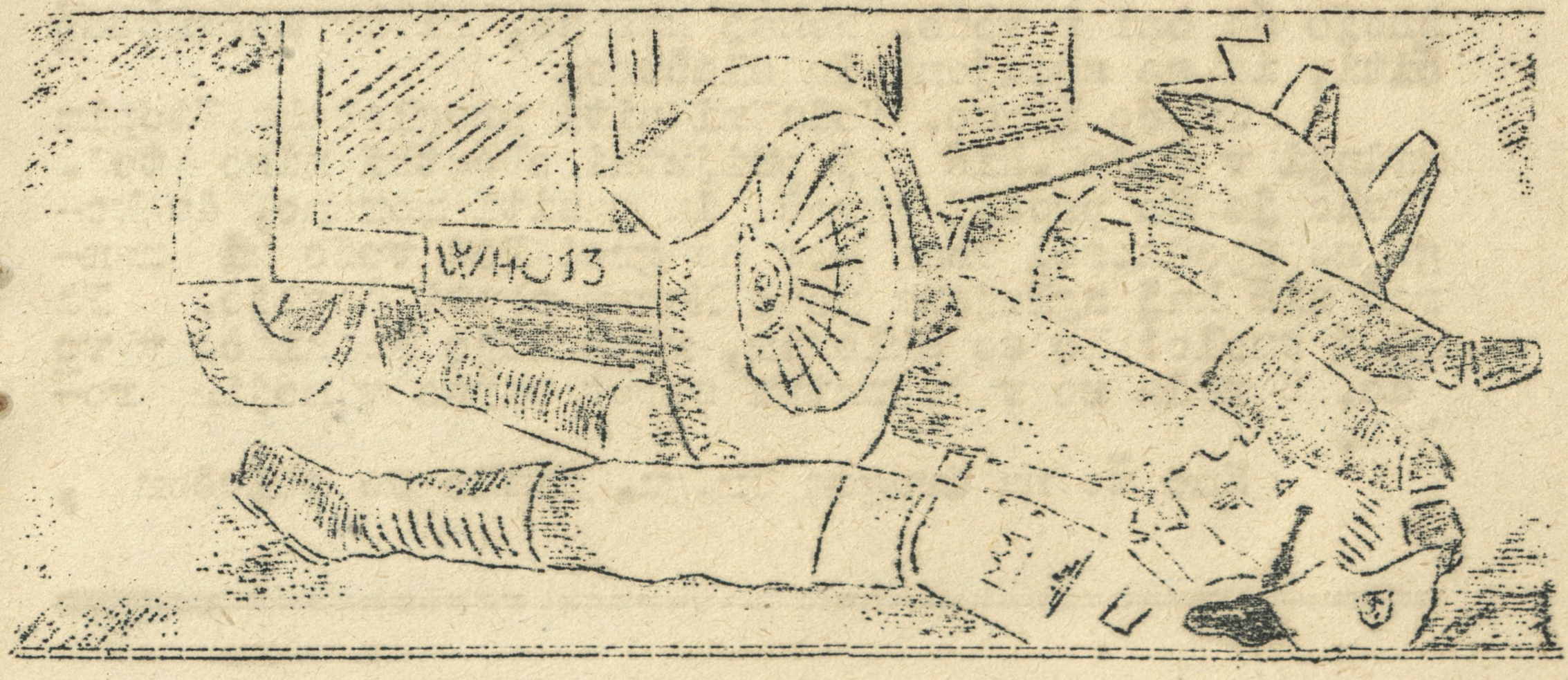
"In prihodnji dan ?"

Skoraj isto. Zopet limuzina in kamioni.Zopet limuzina uničena, en kamion pa smo zadeli z lahkim bacačem, da se je razpočil kot ona žaba,ki se je hotela meriti z volom, pa se je prevec napihnila. Ko so nas začeli obstreljevati iz kasarne, pa hajd s bacačem po njej! Tedaj se je takoj končalo obstreljevanje od tam in republikančki so 'hajkali' v bunker; mi pa jih zopet škropili s svincem, da je bilo joj! In kamion se je ustavil za kasarno. Pa stopi komandant Matija za bacač, ga nameri,in od kamiona je ostalo po nekaj strelih le še nekaj železja. 'Ga ne bi lomil dolgo ta bunker', se jezi Matija na streljanjanje, ki je prihajalo iz njega. Namēri bacač: Bum!-predaleč! Malo bližje in malo bolj na levo! Bum!Tako

je prav! Še, še! vpijejo tovariši vse vprek. Tovariš komandant pa nažiga, dokler ne nastane v bunkerju smrtna tišina. Točno vanj je zadel! Prav od zgoraj so padale mine, sam sem jih videl. In zopet je imel okupator okrog 100 mrtvih in prav toliko ranjenih. Li pa zopet brez vsake izgube. Ko nam je že pohajala municija, je privozila avtoblinda, toda pri mitraljezcih kot sta Lazar in Angel, tudi ta ni imela dolgega življenja. Strel je zadel rezervoar bencina in oklopni avto se je ustavil. Potem pa je prišlo večje število tankov in merilo na nas. Mi pa smo bili že tako skoraj brez municije in kolona sedmih vozil se je kadila razbita na cesti. Tako smo jo lahkih nog .. in veselih src udarili vsi živi in zdravi proti našemu taboru".

"Koliko orožja bi tu lahko dobili..."

"Da; prav srce nas je bolelo. Pa kaj hočeš, tovariš, bilo je onstran šoče in če bi tudi bil možen juriš doli preko strmega pobočja hriba. Naj bi se slekli vsi nagi brez orožja jurišali kot plavalni oddelek na drugo stran...."

Milan:

ČEZ SOČO

Že ves popoldan dežuje. Trudni smo, ker smo se ravno vrnili z akcije. Bili smo vso noč zunaj. Kljub temu pa moram iti še danes čez Sočo.

Kmalu po večerji je zbor. Poslednja navodila padajo:"... v slučaju, da začne sovražnik hetati rakete, lezite samo na tla, in...". Mrači se in kar hladno postaja.

Dolga kolona stopi neslišno po cesti, se plazi po strmem pobočju. Pot je težka, ker je zelo strmo in polzi. Kdaj bomo pri Soči? Že jo vidimo, kako se svetlika v dolini pod nami. Še je treba na porne hoje, preden dospemo do ceste.

"Ena zaseda na levo, druga na desno!" pade tiho povelje. Takoj se izvrši. Še par korakov in pri Soči smo. Seveda jo moramo brestí. Nekateri, posebno tisti, ki še niso dolgo pri partizanih, se nekaj časa obotavljajo; ko pa vidijo ostale, smuknejo še oni v vodo. Nekaj nas je, ki se nočemo močiti, in se sezujemo in slečemo.

Srečo imamo. Voda ni niti pregloboka. Stopim zadnji v vodo. Nič kaj prijetni občutki niso to. Voda je še precej deroča in paziti moramo, da koga ne spodnese. Toda bos ne gre! Pod vodo ni namreč nič kaj zglajena pot. Moram obuti čevlje. Pa glej smolo! Ko se sklonim, mi padejo še hlače v vodo. Seveda so v trenutku zopet varno v mojih rokah.

Smo že na drugem bregu. Hitro se oblečem,

še pot skozi grmovje in na cesti smo. Nočno tišino pretrga v časih samo kak strel iz puške. Tudi mitraljez se oglaša nekje v daljavi. V časih se posveti in takrat se instiktivno sklonimo k tlom. Sovražnik je v bližini vrgel raketo.

Previdno nadaljujemo pot po cesti in si kar želimo, da bi srečali kako sovražno patrolo, saj nas je veliko. Malo pred sovražno postojanko zavijemo v hrib. Pot je strma in dolga, pa še deževati je začelo. Nekje pri Tolminu pa postaja že kar živahno; mitraljezi, rakete; vmes pa se slišijo tudi bombe. Prav gotovo je že spet naši godejo Švabom.

Dani se. Mokri prispemo v vas; pa kar dalje, navzgor, samo navzgor! Na vrhu vsi premočeni počivamo. Le nekaj pastirskih koč je raztresenih okoli. Poznajo se sledovi prejšnjih borb, nekaj požganih koč.

Nenadoma javi izvidnica, da se bliža okoli 100 Italjanov. "Na položaje!" A hitro zatem zapazimo, da gre pred njimi partizan in za njimi tudi dva. Čudno se nam zdi vse skupaj, a kmalu zvemo vse kako in kaj je.

Bovška četa je namreč izvršila sijajno akcijo na sovražno postojanko v Žagi, kjer so se razen onega vsi predali. Plen je bil velik, težki in lahki bacači, težki in lahki mitraljezi, brzostrelki, puške, težkih ročnih bomb in municije pa nič koliko! Razen tega pa se hrana in mnogo sprememo.

"Kaj pa s temi Italjani?" sprašujemo.

"Te peljemo pa preko Soče k italjanskim partizanom", odgovarja tovariš, ki jih je vodil.

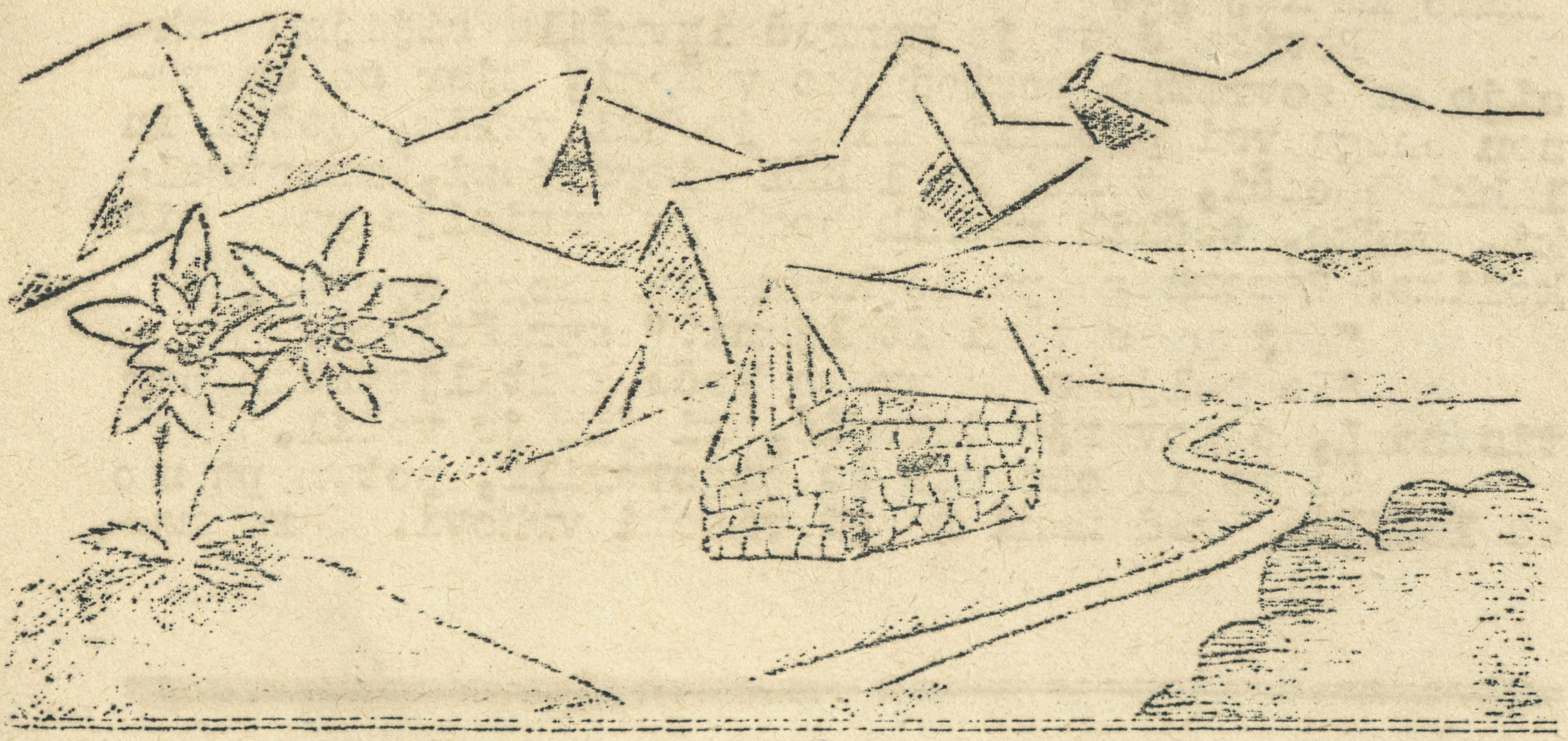
Še to in ono smo se pogovorili, potem pa smo se ločili. Pred nami zopet visoki vrhovi. Kar na-

roj dežuje, po dveh dolgih napornih urah hoje smo na rhu. Močan veter je tu. Spuščamo se po meli navzdol; aziti moramo, da ne sprožimo kamenja. Čeprav smo v uriju, je po nekaterih kotanjah še sneg. Vidi se, da mo visoko.

Še vedno močno dežuje. Nekaj časa vodrimo v kaerni, ki so jo delali so avstriski vojaki v svetovi vojni. Povsod še ležijo drobci granat, šrapnelov in odeče žice. Vse je nekako tiho in zapuščeno, kakor , a smo mi prvi po dolgih letih stopili na pozorišča nekdanjih bojev.

In zopet naprej, navzgor in navzdol; poti noče iti konca. Utrujeni smo; zato večkrat počivamo.

In vendar smo prišli. Za nekaj minut se ustavimo ori neki hiši; zelo prijazni so in postrežejo nam s toplim mlekom. Poslovimo se od prijazne družine; še ne kaj minut in na mestu smo.

Brdavs:

SOČA

Gledal, Tvoj izvir sem, Soča;
res je lep in pa krasen.
Ko se viješ vsa doroča
in izlivaš v naš Jadran.

Ti, ki vir ti je v planinah,
ki so naše zemlje raj;
Ti, ki tečeš po dolinah,
kjer sovražnik je sedaj.

Le poslušaj in napravi,
kar sedaj Ti šepetam:

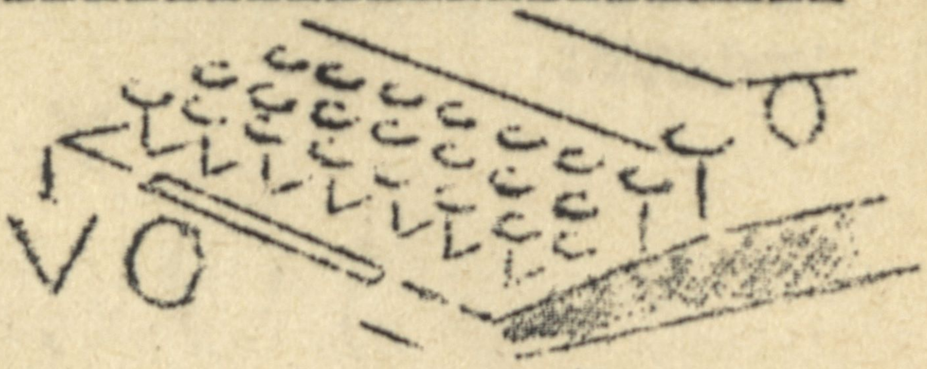
Kar imaš dotokov svojih,
koder biva zdaj Slovan,
njim naroči, naj pri svojih
vsakemu ta klic bo znan:

Skupaj, bratje se združite,
klic osvete se glasi.
V partizane vsi stopite,
da sovrag se prepodi!

Prebudite se, spreglejte,
zadnji čas zdaj prišel je!
Kaj še čakate? Povejte!
Skup končajmo to gorje !!

Sročko:

BODOČE URADNIŠTVO

Na štabu BBO se je vršil petdnevni tečaj za strojepisje in administracijo. Udeležili so se ga tovariši in tovarišice iz terena in edinic BBO. Tečaj je vodil tov. Sročko, vojni dopisnik BBO in tovarišica Kira iz OGK za Brda.

"Tovariši in tovarišice. Današnji pregled političnih in vojaških dogodkov nam...", tako začne takozvani učitelj svoj otvoritveni govor, končča pa z besedami: "in zato se z današnjim dnem prične tecaj za strojepisje in administracijo."

Politika in strojepisje, morda bo to edinstveni primer v zgodovini govorov naše osvobodilne borbe.

Prostorna in svetla soba. Skozi okna se vidi po lepih Brdih, ki jih obseva sonce v vsej njihovi krasoti zelenih vinogradov in sadovnjakov. Na dolgi mizi so lepo razvrščeni pisalni stroji, ki bi delali čast marsikaksnemu muzeju. Štirinajst tovarišev in tovarišic se suče okrog njih in jih gleda z občudovanjem in spoštovanjem kot najmodernejše limuzine na korzih velemest.

In tečaj se prične. Ampak učencev je štirinajst, strojev pa samo sedem, zato se morajo razdeliti na dve partiji, ki se bosta izmenoma učili vsaka po eno uro.

"Osnovni položaj za štiri prste leve roke so črke a s d f", prične učitelj s strogim glasom.

Po sobi se zasliši plaho in negotovo udarjanje tipk pisalnega stroja. A že se slišijo vzdihi:

"Mezinec je premajhen", stoči neka tovarišica.

Saj nimam nobene moči v malem prstu", se pritožuje nek tovariš. "Celo življenje nisem imel za kaj uporabiti malega prsta, sedaj pa ga doleti kar naenkrat takšna težka naloga".

"Vse za svobodo", jih tolaži nek drug bolj pogumen tovariš.

Tempo ropotanja je vedno večji in glasnejši, vmes pa se sliši šepetanje črk: "a s d f, a s. d..".

Učitelj in učiteljica pa hodita od enega do drugega, nadzorujeta, pomagata in poučujeta. "Vidiš", razlaga učitelj neki tovarišici, ki drži prste razkrečene kot žaba, "mali prst se drži dvignjen takrat, kadar komu napiješ na njegovo zdravje, sicer daj ga moraš pa lepo držati na črki a."

Mine ura. Nastopiti mora druga partija.

"Treba je menjati, pravi učitelj. Nič. "Menjajte!", ponovi z nekoliko močnejšim glasom. Nič. Njegov glas se zgubi v ropotanju strojev kot čivkanje pšščanca v viharju. "Menjajte", se zadere učitelj, da so vrabci prestrašeno odleteli iz brajdc pred hišo.

Končno so ga vendarle čuli. Ampak kar nerad. Ni se umaknejo drugi partiji, ki ga že tudi nestrpno čaka, kdaj bo lahko ona poiskusila svojo srečo.

In spet učiteljev glas: "osnovni položaj za štiri....". Iste težave, iste britkosti. Enemu ne služijo prsti, drugi se je zmedel trak, ki ga skuša uravnati, pa se pri tem samo zamaže po prstih in obrazu, ko si briše znojno čelo.

Toda malo trdne volje in še zvrhan koš po-

trpljenja, česar pa našim gojenkam in gojencem ne primankuje, pa se premagajo vse težave. Proti večeru odmeva po sobi že kot v kakšnem bančnem veleobratu.

Minota drugi in tretji dan. Okorni prsti so se že razgibali. In kot se mati veseli nad prvimi besedami, ki jih izgovarja njen otrok, tako se tudi naši gojenci veselijo nad prvimi besedami, ki jih zmorejo njihovi prsti. Iz oči jim žari veselje in volja, da prodorejo do dna vsem skrivnostim strojepisne umetnosti.

Tretjega dne popoldan so bili naši učenci deležni tudi častnega obiska. Nenadoma se odpro vrata in v sobo pride cela gruča ljudi. Sami visoki funkcijonarji: tovariš Lado-Sekretar briškega okrožja, Jošt iz Oblastnega Komiteta, Srebernič iz pokrajinskega komiteta in še mnogo drugih. Zadovoljno si je tovariš Srebernič gladil sivo brado, ko je videl in slišal pridnost tovarišev in tovarišic. "Tako, tako", je dejal zadovoljno, "sedaj se vsaj ni bati, da bi nam v bodoče manjkalo uradnikov in uradnic." In poslovili so se. Ampak komaj se zapro za njimi vrata, že zaropotajo pisalni stroji z nezadržno silo, da je bilo skoraj nevljudno slišati. Toda, kaj se hoče. Učenci se držijo načela: čas je zlato, in prav imajo.

V tem znamenju mine tudi četrti dan.

Peti dan je na vrsti administracija. Tovarišica Kira jih poučuje, kako se naredi potrdilo za toliko in toliko kilogramov sprejetega krompirja, kako se vodi delovnik, kakšna mora biti oblika pisem in še več drugih stvari, za katere pravijo, da so potrebne pri vodenju administracije.

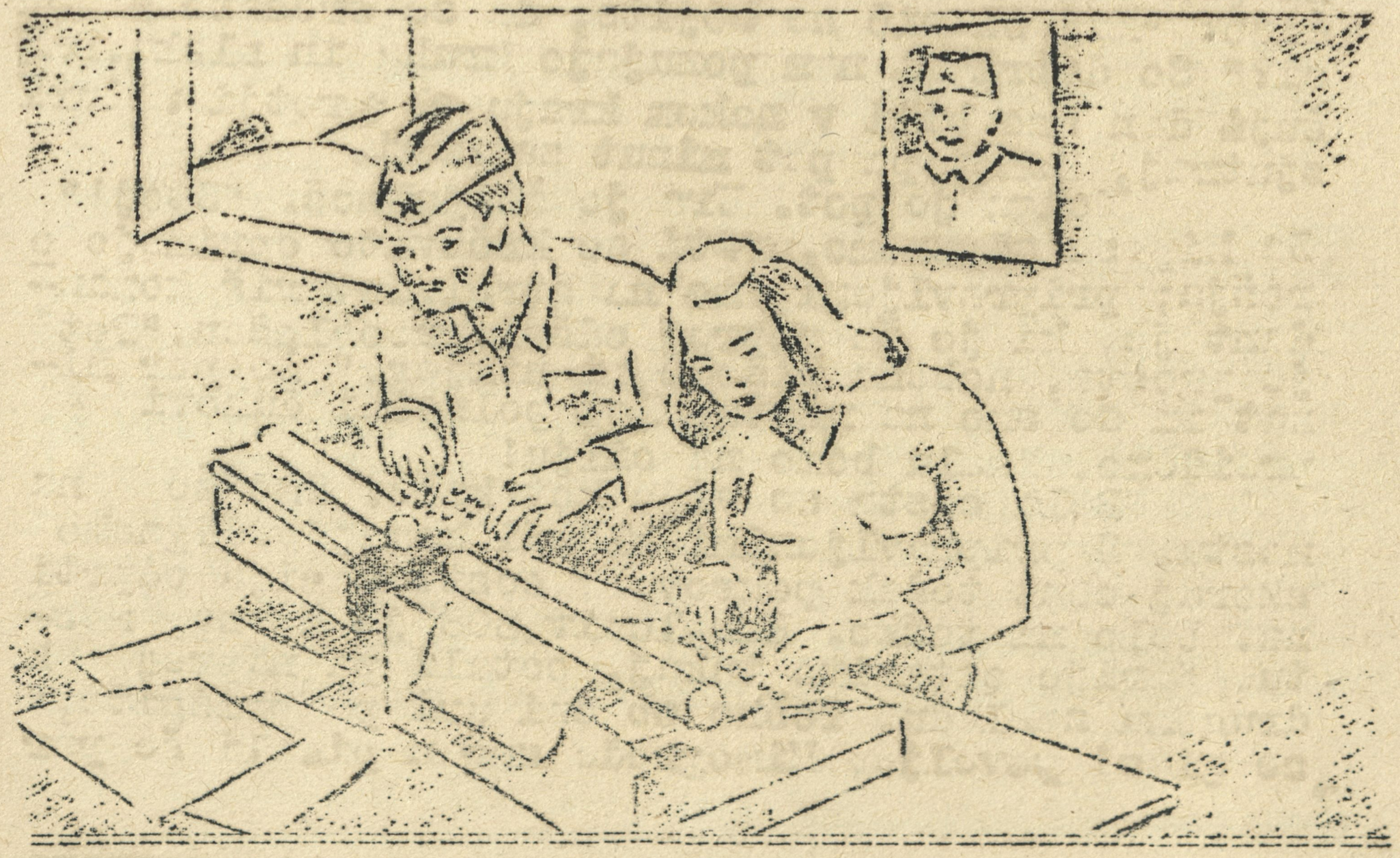
Kar prehitro je minil tudi peti, zadnji dan in tečaj strojepisja in administracije se je zaključil. Vsak gojenec in gojenka so dobili izkaz, da je z dobrim uspehom završil tečaj.

"Smrt fašizmu!" jih je pozdravil učitelj.

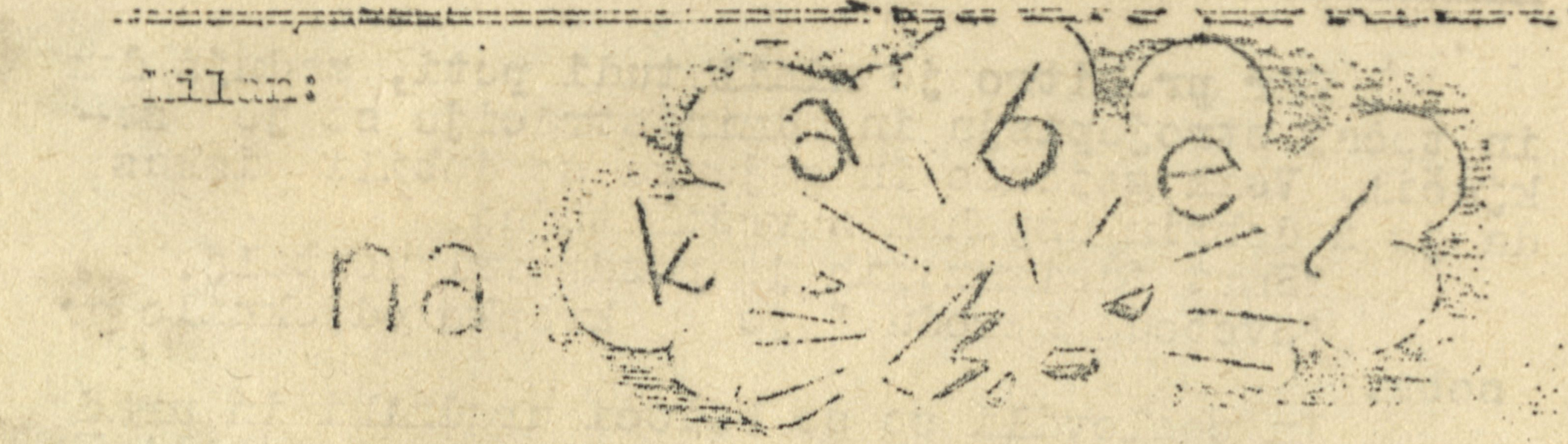
"Svoboda narodu!" je krepko odjeknilo po sobi.

In poslovili so se bodoči uradniki in uradnice ter se razli vsak na svoje domove in odinice da bodo tam s svojim delom pomagali graditi in ohraniti narodno oblast.

ooooOoooo

Film:

Soča šumi in se poigrava z valovi, kot da nam vščarjenja in ukazuje: "Še naprej, le naprej!"

Hrbti so že. Že tretjo noč po isti poti. Vedno z upanjem, danes uspeno. Trudni smo, toda zavest borbe nam daje vedno novih moči. Devetnajst je, devet mladih fantov, devet skojevcev.

"Stroga tišina in pazi! Grem po krajih, ki jih večkrat obiskujejo Nemci. Ljudje se namreč dijó: "Kaj še nič ne bojite, da se srečate z Nemci?" So dobri in nam ponujajo kruha in mleka. Prejšnji dan smo bili v nekem kraju ob tretji uri zjutraj, Nemci pa pet minut za nami.

Dolga je pot. Ura je že polnoč. "Stoj!" Za hip se zdrznemo, prsti se krčevito oprimejo orožja; pripravljeni smo na strel. Tovariš komandant je, ki je že poprej odšel preoblečen. "Pot je prosta, nobene zasede ni nikjer." Še par minut in že smo na mostu. Kot polnočni duhovi se preidemo. Kmalu bomo na cilju!

Bela cesta se vije kot kača. Smo že na mostu. S pripravljenimi ključi komaj vzdignemo skoraj cent težak pokrov. V cesti zagija odprtina. Delo ni težko. Eksploziv „808" je že na mostu. "Vrijo ostanite tukaj, ostali pa naprej k drugemu zakladu. Točno ob eni uri po prižgite," se glasi povelje. Mimogrede smo napisali še par

bosed včast mršnu tovarišu Titu in mšin zavezniko, toda v jezo našim sovražnikom.

Naš drugi cilj je dober kilometer oddaljen od prvega. Delo je isto, samo malo težje bo, ker leži kabel in vse aparature pod vodo. Tov. Luka že brezbrž in obipuje z nogami. "Saj ni globoko." Pomagamo si z kamenjem, ki ga na vrvicah vežemo na vsako stran eksploziva.

"Hitimo! Ura bo že eno!" Prižgemo vžigalico. Nič! Prižgemo drugo. Spet nič! "Kaj vraga pa to, da vrvica ne gori?!" se jezi tov. komandant. No, vendar! Vrvica že preskakuje gori, ko tovariš Luka položi vse skrbno tja, kamor spada. Potem pa hitro v zaklon za oblo. Blisk in grom nekje v daljavi. Prva mina je svoje delo opravila v redu. Pa naša? Bu-u-m! Visok stebor vode jedvi gnilo v zrak. Hitro naprej, da pogledamo, če je vse v redu. Luka pa kar v jamo, ki je bila polna dima. "Vse v redu! Kabel je razbit! Dolge pa ne bo nekaj časa prejemal telefonskih in telegrafskih poročil iz italijansko fronto, ki tako ni zmeraj preveč razveseljiva."

Kar nenkrat pa Luka utihne. Zdelo se nam je, kolikor smo mogli v slabi razsvetljavi električne žepne svetilke opažati, da se ga loteva omotica. Hitro smo ga potegnili ven. Zdirjal je kot neumen čez cesto proti Soči, toda kmalu je omagal. "Plin, plin! Zastrupljen sem!" je komaj izjavil. S težavo smo ga spravili toliko k zavesti, da je lahko z našo pomočjo prebrodil Sočo, ki nam je na nekaterih mestih segala skoraj pasu. Mrzla voda ga je nekoliko osvežila. Večkrat po poti ga je prijelo, da je blebetal razne

neumnosti, včasih mu je šlo kar na jok. Ko smo že proti jutru v vasi počivali, je padel na tla in postal trd, da smo se že resno bali zanj. Po dolgem trudu smo ga spet spravili pokonci. Bil je ves potrt, toda počasi se je povrnil v normalno stanje.

Utrujeni, toda z prijetno zavestjo, da smo v redu izvršili zadano nalogo, smo se zgodaj dopoldne vrnili na mesto.

Tovariš Luka pa, ki je sedaj že popolnoma zdrav, je izjavil , da ne bo več vtikal svojih prstov tja, kjer ga ne skrbi, da se ne opeče.

oooOooo

(D):

NA NEBU ŽARI

Slovenija draga,
mar misliš,
da res ne bo konec trpljenja,
gorja ?...
Zato se borimo, trpimo,
da pride nam odrešenja dan!

Že vžiga na nebu
se zarja življenja;
nov dan se poraja;
prihaja rešenja, svoboda!
Pokonci glavò,
in jasnih oči,
pojdimo v nov svet
življenja, svobode in sreče!

NOVE ŽRTVE ZA SVOBODO

Okrvavljena in z nuđeništvom ovenčana ter proslavljena slovenska zemlja je spet sprejela v svoje okrilje svoje zveste sinove, nove žrtve svetega osvobodilnega boja, ki v svoji kruti brezobzirnosti ne pozna razlike, niti mere...

Te nove žrtve so tovariši Krajc, Lado, Filip in Izidor; večni popotniki, neutrudljivi delavci in neusmiljeni borci v izvrševanju dolžnosti do svojega trpečega naroda. Pravični in neustrašni se niso ozirali na nevarnosti, ki so jim pretile na njihovih poteh pri izvrševanju nalog. In na oni izmed teh poti se je postavila pred njimi prvič v življenju nepremostljiva zapreka, zanje edina zapreka;pred katero so se morali ustaviti: bila je smrt v vsej svoji kruti resničnosti, hladna,brezobzirna. In omahnile so njih glave in onemela njih srca, še polna volje, idej in borbenosti.

Vest o njihovi smrti, o smrti velikih delavcev nas je presunila s svojo kruto stvarnostjo tako silno, da se se nam v nemi grozi skrčila srca. Jok, žalost, tožbe, kaj je to v primeri z onim, kar smo občutili. Največji med največjimi po duhu in delu, po volji in vstrajnosti. In sedaj, naenkrat praznina; ni jih več; zdi se nam, da tega ne bomo nikdar prebolели in nikdar nadomestili.

Kdo ni poznal tovariša Krajca, instruktorja PK KPS za zahodno Primorsko okrožne komiteje? Kdo se ne spomni njegovega sklesanega obraza, njegovih besed, ki so bile stvarne, udarne, kot uda-

reč kladiva na nakovalo? Nismo ga poznali samo mi, poznala ga je vsa Slovenija . Bil je poročnik Jugoslovanske, pozneje francoske mornarice. Udeležil se je kot prostovoljec španske revolucije. Bil je 87. partizan v Jugoslaviji. Da; vsi ga poznamo kot odličnega delavca z železno voljo in brezmejno ljubeznijo do svojega zatiranega naroda. Vsi vemo ceniti njegove zasluge pri organizaciji osvobodilnega gibanja. Vse svoje življenje je bilo en sam niz trdega dela za rešitev svojih sotrpinov, žrtvovanja in trpljenja in v tem ga je tudi doletela smrt.

In tovariš Lado, sekretar NOO za Brda; kdo izmed nas se ne spomni njegove neomajne volje, poštenosti, izkrenosti in predanosti našemu osvobodilnemu boju? Koliko ljudi je on s svojimi prepričevalnimi besedami spravil na pravo pot resnice in pravice. Vsakemu je pomagal in svetoval; iz koliko neprilik nas je rešil s svojim preudarnim nasvetom.

In potem tovariš Filip in Izidor;prvi sekretar OK KPS za Benečijo, drugi pa član NOO za Brda? Pred našimi očmi je njuna slika: dva izmed prvih partizanov na Primorskem, delavna, zavedna, energična noža, najboljša med najboljšimi, ki jih je rodila briška mati. Njuna pot je neutrudno vodila od hiše do hiše, od vasi do vasi in sejala med ljudstvom seme pravice in resnice. Prav njima se ima zahvaliti , da v teh krajih ni domačih izdajalcev, ni judežev.

Vaša srca so zastala, vaše beseda utihnila. Mrtvi ste. Ni pa mrtvo Vaše delo, Vaša ideja in Vaša volja. Vrgli ste seme, ki bo rodilo stoteren sad, kajti mi hočemo nadaljevati Vaše delo. Vi nam boste za vzgled, kako se je treba boriti,

kako je treba prenašati in premagati vse nesreče in težkoče. Težko bo naše delo; toda, če se nismo ustrašili Vi, se ne bomo ustrašili tudi mi in neizprosen bo naš boj, dokler ne bo fašizem dokončno uničen, okupator pregnan iz naše zemlje in slovenski narod in zemlja svobodna. Niso bile zastonj Vaše žrtve! Ne! Vaša kri je seme svobode! Slava Vašemu spominu!

Politkomisar:
Crnugelj France Zorko

oooOooo

Tone:

NOCOJ JE PADEL...

Nocoj je padel;
zajelo ga je
prav v sredino čela...
in brez besed
se zrušil je v zeleno travo..
.....
Vesel, mlad fant je bil;
smeh, razigranost
sta igrala
vedno mu v očeh...
Imel je lepe sanje.
"Ko bo svoboda.....",
vedno je govoril,
in ti našteval
vse načrte
svoje mlade duše...
V očeh si lahko
mu prebral vse tajne misli...
Ni znal lagati,
raje je molčal,

Če mu težko je bilo govoriti....
Mlad bil je, a junak !
Nikdar korak
ni mi pozabil umika.
.....
Sedaj je padel...
Nekje tam daleč
za še čelo umiti...
.....

In mrak
mu v poslednjo čast
regljajo puške,
brzostrelke, mitraljezi...

ooooOoooo

Tone:

PRISEGA NARODU

Siva, deževna nedelja; nekje v Brdih, v prijazni briški vasici pa je bilo opažati čudovito živahnost. Po blatni vaški ulici so zdaj pa zdaj pristopicala skupine mladih briških deklet v temnih rožastih oblekah... Dobrodušne, skrbne matere in pogumni starčki so v nedeljskem oblačilu in z radovednostjo sledili mladim dekletom; vsi pa so se stekali proti veliki odprti lopi, ki je bila vsa v zelenju in v pestrih barvah številnih zastav.

Pravkar so se začuli koraki prihajajočega bataljona. Koraki so udarjali trdno in enakomerno. I. bataljon briško-beneškega odreda gre na prisego. Ponosno nosi cev težke Brede Benečan Angel. Dež

je nekoliko ponehal. Bataljon je že postrojen, živo se ločijo pisane obleke deklet od sivozelenih oblek tovarišev. Ob odru visijo v nadnaravni velikosti slike tovariša Tita in voditeljev naših zaveznikov. Široka in dolga zastava se odgrinja in na oder stopa politkomisar odreda tov. Zorko. Njegov glas dopoveduje vsem in vsakemu posebej : "Danes ne prisegamo več kraljem, niti cesarjem!! Danes prisegamo svojemu narodu!....."

Po obširni lopi gromko odmeva prisega bataljona:"..... prisegam, da ne bom izpustil iz svojih rok orožja, dokler ne bo zadnji okupator zapustil naše zemlje....."Pozorno poslušajo nato vsi globok glas politkomisarja tov; Branetā; na kar udari udarna"Hej brigade...!"in "Pilotska". Vedno znova in znova se odgrinja in zagrinja, Vedno znova in znova stopajo pred množico novi recitatorji, novi igralci, novi pevci. "Borba" gane do solz;"Mobilizacija"pa razgiba vse v presrčen smeh.Program se končuje;množica valovi,vsklika;skupina deklet pričenja"Je Stalin povabil.."."Komaj je pesem končana,že stopa na oder zaključni govornik.Njegova udarna beseda zajame vse navzoče in na koncu vse ozračje trepeta od vzklikanja: "Tito, Tito, Tito!.....!!"

Množica se razhaja,dekleta so nestrpna,vabijo bataljon na večerjo.Po blatni ozki vaški ulici se pomika bataljon proti šoli.Pri vratih že pričakujejo dekleta.V prostorni šolski sobi so dolge mize,vsi začudeni vzklikajo.Zdi se mi kot v pravljici.Na mizi v dveh dolgih vrstah beli krožniki,polni dobrih jedil.Gore belega kruha in visoke steklenice"brica".Čaše se lesketajo.V naslednjem trenutku smo že okoli miz,v kozarcih se zapeni vino,vilice zaropljajo,roke segajo po kruhu. Gibčna dekleta brzijo med mizami in prinašajo no

ve.dobrihe.Tovarišem žare obrāzi...

Nežna Silva,deklica modrih oči in svetlih las, prav-kar prinaša zavoj cigaret.Njena bela roka rado darno dāi.Prižigajo se cigarete;soba se zavija v modrikasti dim.Živahno razpoloženje vlada.Nekdo se je dvignil ob srednji mizi,v roki drži kozarec.Sum pojenja.Tovariš nazdravlja našim voditeljem,naši vojskin našim zaveznikom;v dvorani zagrmi od navdušenja.Naličnice in zdravljice se ponavljajo,razpoloženje raste;vočeh se vedno bolj iskri.Od nekod se zasliši harmonika.V prijetnem tempu igra ločačnico.Nekoliko pozneje zazveni iz vseh mladih grl udarna pesem...

Iz sobe že odnasajo mize;tudi drugi že vstajajo.Čez par hipov je soba prazna;harmonika že igra, pričenje se prijetna zabava.Mlade noge udarjajo ob tla in mlada srca trepetajo v vedno večjem navdušanju.Puške,brzostrelke in mitraljezi slonijo ob stenah.Pa ne za dolgo.

Lica so razgreta,čela potna.Mračí sé;devet... deset...Harmonika postaja vedno tišja.Pesti se dvigajo v pozdrav,roke se stiskajo v upanju zopetnega svidenja.

Z novo močjo,s prisego v srču in z novimi silami se pomika bataljon proti taborišču.V vseh srcih je jeklena volja,volja, ki jo nemore ukloniti nihče.Tista volja,ki nas že četrto leto vodi k uresničenju tisočletnih sanj, k svobodi...

Štajerc:

BRZOSTRELKA ZA „COBADO"

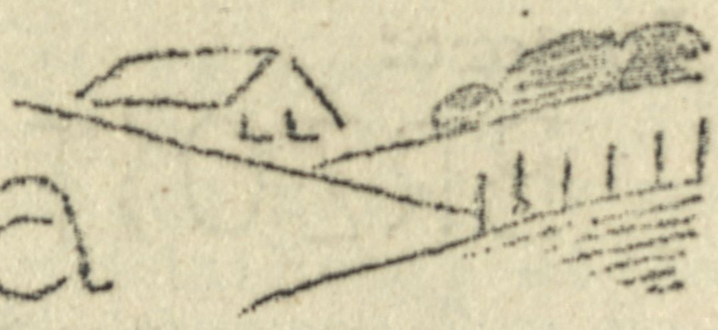
Ob priliki obiska v Benečiji sva se z politkomisarjem tov.Zorkotem oglasila tudi pri najmlajši enoti naše odreda,pri prvi Beneški četi.Med njimi sem hitro zapazil mladega Benečana = prostovoljca z brzostrelko,popolnoma novo.Stvar me je takoj zanimala,odkod njemu tako novo orožje.Poklical sem ga k sebi ter ga vprašal kako je prišel do brzostrelke.Začel mi je pripovedovati zgodbico takole:

"Bil sem v gostilni v Št.Petru.Tam se je nahajal tudi italjanski oficir-fašist,ki je imel brzostrelko.Nekaj časa me je gledal,potem pa me je pognal s "cobado" iz gostilne tako močno,da sem zletel preko bližnjega zida.Tedaj je v meni zavrelo.Čakaj spaka fašistična,ti ze pokažem!Zopet sem se približal gostilni ter opazoval,kje je črnosrajčni junak, ki me je "cebnil".Opazil sem ga v sobi ko se je pravkar zabaval z nekim dekletom.Jaz pa hitro hop po brzostrelki!Zraven je bil šaržer s 40 naboji.Brž sem smuknil z brzostrelko iz gostilne.Potem pa cel rafal! Iz gostilne sem slišal krik "partizani"!Videl sem oficirja kako jo je brisal čez vrtove.Jaz sem tekel pa v drugo smer.Kam pa sedaj,sem se vprašal?Brž sem našel odgovor:kar k partizanom,kjer so že moji tovariši.In sedaj sem tukaj.Brzostrelko pa le imam,čeprav je bajé ofi - cir nekaj dni preje plačal zanjo 8.000 lir."

Fant je star 16 let. lepe razvite postave ter zelo ponosen na svojo brzostrelko.

Sterena

Dopis z Brd
Rožamarija:

TUDI PRI NAS SE BORIMO..

Pred nami leži naša nova literatura. Navdala me je s sladkostjo in z zadovoljstvom, čeprav ta hip slišim brnenje sovražnega letala, čeprav slišim v daljavi tuljenje topov.

Nenadoma alarm! Nad nami plavajo kot beli golobi zavezniški avioni. Ta hip se čutimo v Brdih kot, da bi nas ščitila ta letala. Ravno obratno čutijo pa [illegible] sovražniki. Zanimivo je ob takih trenutkih gledati zverinske švabe, ki trepetajo v smrtnem strahu.

In, kako divji so, kadar na svojih kamijonih pridrdrajo v vas, vsa srca trepetajo pred zverinskimi psi. Koliko strahu in skrbi so nam oni že prizadeli. A kadar oni odidejo, še bolj zgrabimo za delo, ker čutimo do švabov še večje sovraštvo.

Nikoli še nismo čutile tako bratsko povezane z naso vojsko, kot sedaj, ko se slovenski narod dviga k novemu vstajenju.

Kako bi bila srečna, ko bi mogla še v ti sta mrzla srca vdahniti ljubezen do naše takole pe, trpeče, a k svobodi vstajajoče domovine.

Čim bolj nas švabi preganjajo, ropajo in

požigajo, tem močnejsa je vez, ki nas v bratski ljubezni veže. Naša ljubezen pa je tudi do vseh tistih, ki so že padli, ki so že dali svojo kri za našo svobodo.

Kako kipi v nas želja po svobodi, ki nam jo naši tovariši s svojo krvjo priborjujejo. Vse junake, ki so že prelili kri za našo svobodo, bomo slavili in jih opevali; vedno se jih bomo spominjali. Ne morem opisati vsega, kar čuti moje srce za te junake.

Tudi moj mož je že dolgo pri partizanih; 20 mesecev ga že nisem videla. Ako pa bi mi ga draga domovina hotela vzeti, pripravljena sem tudi njega izgubiti. Če oni žrtvujejo svoje življenje, zakaj bi me žene in matere ne žrtvovale svoje može in sinove. Saj bodo živeli naši otroci in uživali svobodo, ki so jo priborili njihovi očetje.

O domovina, kako si lepa, kako si sveta. Vsa naša srca so Tvoja in vsi kar nas je, nas je zvezalo ljubezen do tebe, ki Ti že vstaja svoboda...

ooooOoooo

Savina:

MOJEMU OČKU...

Ata moj je partizan,
nosi titovko z zvezdo rdečo,
se bori za našo srečo,
da svoboden bo Slovan?

O, ko bi jaz fantič bila
bi ob strani mu hodila;
pa čeprav bi majhna bila,
tudi puške bi nosila.

A sem deklica le mala,
in ne morem z njim v gozd;
zato me mamica uči moliti
za očka in slovenski rod.

D O P I S Z B O V Š K E G A .

Edinice BBO so v zadnjem času izvršile med dolgo vrsto uspesnih akcij, tudi napad na nemškega SS-majorja, ter njega s spremstvom in avtomobilom uničile. Prav tako so edinice BBO napadle postojanko na Žagi pri Bovcu ter prisilile posadko k predaji. Ob tej priliki je Odred zaplenil veliko količino orozja, obleke in materjala.

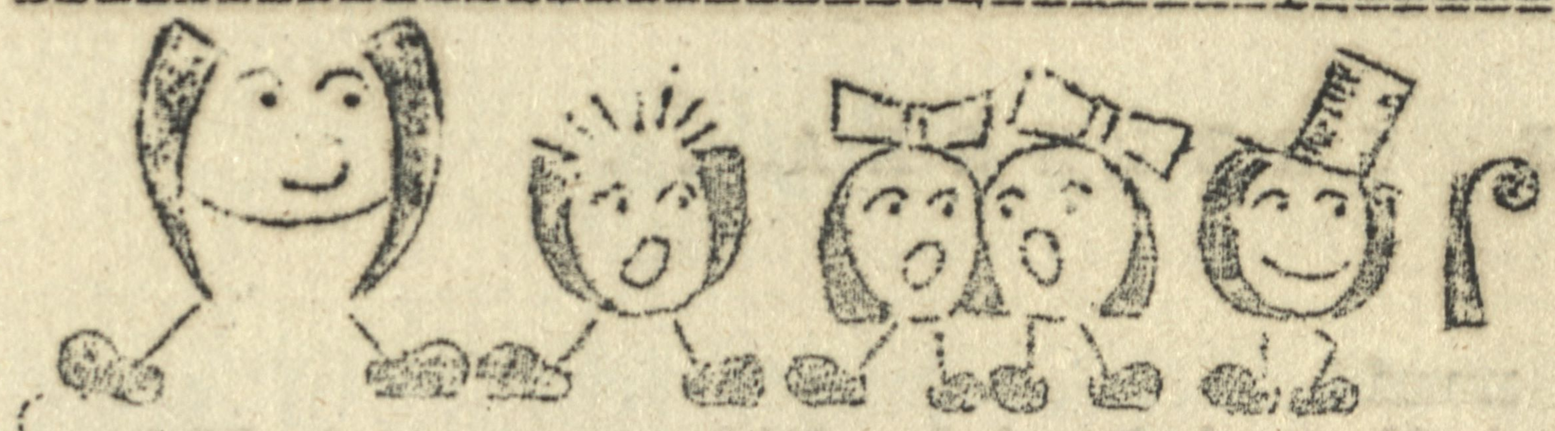
Dopisniška terenska mreža nam je poslala v uredništvo sledeči dopis:

"Uredništvu "Klic s skrajnih meja."

Komaj se je poleglo veliko zadovolstvo pri nas ob vesti, da je bil pobit SS-ovski major. Ljudstvo je tu vsak dan bolj prepričano, da je bliza nemška strahovlada svojemu koncu in z njo vsi hlapci in podrepniki. Takoj za tem pa so Bovčani in okrega jutra vsi začudeni zvedeli, da se je vsa laška posadka na Žagi, preko 100 mož, skoraj brez boja predala partizanom. Kot se sliši je bil ubit le en zagrizen fašist, marešalo, ki se je upri in še ni hotel predati. Ko so vsi ujetniki s partizanske patrole korakali mimo Čezsoče, jih je slisalo igrati na kitaro in peti "Bandiera rossa." Glasovo se je nemškim patrolam zdelo čudno to petje v jutranjih urah iz gozdov in hribov, ki tako dišijo po svobodi. Ljudstvo z veseljem sprejema take novice na znanje in nič več ne verjame nemškim grožnjam, ker ve, da vsak dan ginevajo vedno bolj njihove moči; moči narodno osvobodilne vojske pa se vsak trenutek večje.

Smrt fašizmu! Svoboda narodu!

S tovr pozdravi Dorjan l.r.

Dušan

KAKO JE TOVARIŠ LUKA "POVOHAL"SMRT...?!?

Nekaj tovarišev je odšlo minirat Hitlerjevo telefonsko napeljavo, ki se je v časih imenovala mednarodni kabel.

Po detonaciji, ko je tevtonski Mars izgubil stik z južnim bojiščem, je tovariša Luko premagala radovednost, da je takoj vtaknil svoj nos v razbito kabino. Pa, ojej! Groza! Vzpuh, ki je tovarišu Luki udaril v nos, ga je na mestu omamil tako, da so ga komaj potegnili iz neljubljenega položaja, v katerega ga je spravila pretirana radovednost. Vračajoč se, je meril cesto, kakor oni , ki je pogledal preglobokó v kozarec in krilil z rokami, kot da se hoče ločiti od zemlje.

Naslednji dan, ko se mu je zvedrila glava, je Luka izjavil, da bo drugič raje malo manj nagel pri "kontroliranju " delovanja "per via aerea" poslanih darov za "kamerada" Hitlerja...!

(D)

VOJNO POROČILO 13. VII. 44.

Dvoboj med Brdavsom (pesnik ki sklada pesmi kot bi muhe lovil) in komisarjem. Izid:neodločeno. Brdavs obljublja, ko bo njegov nasprotnik zjutraj vstal, bo že na zidu (v stenčasu s petimi kiticami) "Izredno poročilo"; ob 16 uri: sklenitev premirja zaradi hajke.

O P O M B E U R E D N I K A . . .

Terenu!
Vojski!
Sodelujte z nami!
"Klic s skrajnih meja"naj bo klic nas vseh,klic vseh, ki se borijo s puško v roki in klic vseh, ki nam pomagate v tej borbi!

Partizani,teren!
Prispevajte z dopisi! List mora biti zrcalo nas vseh, ki se borimo na teh skrajnih mejah slovenske zemlje!
V tem listu se bomo razgovarjali, si svetovali, si pomagali z nasveti.
Ne pišimo samo o soncu, o sreči in o vsem najlepšem in najboljšem; pišimo tudi o naših težavah, o naših napakah!
Bodimo objektivni; največ se bomo iz spoznavanja lastnih napak naučili.

Vojska, piši o problemih,ki jih imaš v edinici!
piši o borbah in pohodih!
piši vojaške strokovne članke!
napiši pesem!

Teren, piši o svojem delu na terenu!
piši o sovraštvu do okupatorja!
piši o barbarstvu sovražnikov!
piši o vsem, kar vidiš, kar si želiš, za kar se boriš !

T o n e

Vse dopise pošiljajte na "Propagandni odsek Briško-beneškega odreda":

-KAZALO-

Nekaj besed v uvod (Tone).....stran 1
Naše tekmovanje (Tine)..... " 2
Benečija se prebuja..... " 4
Pohod - pesem (Tone) ..... " 6
2 meseca vojaških in političnih
dogodkov (Tone) ..... " 7
12 ura! (karikatura)..... " 12
Statističen pregled vojaških akcij
OBO od 27. VI. - 4. VIII. ..... " 13
In še nekaj številk..... " 15
Naše žito za našo svobodo (Tone).. " 16
Termin vojska (Tone)..... " 17
Ostrostrelci (por. Alfonz)..... " 20
Izdajalec - pesem (Milan)..... " 22
Na sovražne kolone v Soški
dolini (Franci)..... " 23
Čez Sočo (Milan)..... " 26
Soči - pesem (Brdavs)..... " 29
Bodoče uradništvo (Srecko)..... " 30
Na kabel (Milan)..... " 34
Na nebu žari - pesem(D) ..... " 36
Nove žrtve za svobodo (Zorko) .... " 37
Nocoj je padel - pesem (Tone) ... " 39
Prisega narodu (Tone) ..... " 40
Brzostrelka za "cobado"(Štajerc) . " 43
S t e r e n a :
Tudi pri nas se borimo
(Rožamarija)..... " 44
Mojemu očku v partizanih
pesem (Rožica)..... " 45

Dopis z Bovskega (Dorjan)....stran 46
H u m o r " "
Kako je tovariš Lula "povohal" smrt!?..... " 47
Vojno poročilo 13. VII. 1944." (D) 47

Opombe urednika..... " 48

T I S K A R N A T E H N I K A B.B.O.

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA LJUBLJANA

čitajte in
širite
„KLIC S KRAJNIH MEJA"!

O F

TEHNIKA BBO